

یافته هایی از کهن الگوی آرس و آرکی تایپ زئوس (جنگ و قدرت)

کبری رحیمی^۱، سعدالله رحیمی^۲^۱ کارشناس ارشد مطالعات زنان، بافت (نویسنده مسئول)^۲ دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، کرمان

چکیده

آرس، خدای جنگ است و از آن جهت که خردستیز و بیش از حد هیجانی و احساسی است کمترین احترام را بین یونانیان دارد. او در یونان باستان نمادی از طمع به خونریزی و جنگ است، ولی، در بین رومیان بسیار ارج داشته و دارای اهمیت بالایی است. آرس، نماد پرخاشگری است، و نیرو محرکه بشر در طول تاریخ بوده است که هنوز هم تمدن نتوانسته آن را چندان متعادل کند. خدای ستیزه و عاشقی شوریده که قدرت بدنی مردانه و واکنش های آنی و بدون دوراندیشی را نمایش می دهد. کهن الگوی آرس پیش از عمل فکر نمی کند و همین می تواند برایش دردسرساز باشد؛ او با اعتماد به نفس، هیجانی و گستاخ است. آرس شخصیت کینه توزی ندارد. زئوس در واقع سبکی از زندگی است که در روان همه آدمیان وجود دارد. کهن الگوی زئوس، خدای خدایان یونان باستان که مظهر قدرت است. شخصیت زئوسی مقتدر و فرمانرواست و با سرش زندگی می کند نه با قلبش. زئوس خدای خدایان و یکی از نمادهای حکومت بر دنیاست. او خدای آسمان، باران و زاینده ابرهاست. برای انسان ها روشنایی و آگاهی می آورد، ولی در درون، اسیر قوانین خود و دشمن نیروی زندگی است. زئوس اولین خدای یونانی است که فرزندان به او اعتماد داشته و نسبت به آن ها حامی و بخشنده است؛ از آنجا که خدای باران است، نیازهای موجودات در حال رشد را فراهم می کند و در عین حال می تواند اراده خود را بر دیگران تحمیل کند. در یونان باستان هیچ شخصیتی همچون زئوس برای قدرت، حاکمیت و مدیریت تخصص ندارد. از دیگر مشخصات زئوس می توان به قاطعیت و سرعت عمل او اشاره کرد که به خوبی در نمادهایش یعنی رعد و برق و عقاب، نشان داده می شود. زئوس ها در موفقیت و راه های رسیدن به آن غرق شده و دیگر ابعاد زندگی را رها می کنند.

واژه های کلیدی: کهن الگو، آرس، زئوس، یادگیری

مقدمه

آرکی تایپ، مدل یا الگویی بوده است که چیزی را از روی آن می‌ساخته‌اند، از این رو، برای شناخت ویژگی‌های شخصی کاربرد دارد. شخصیت‌شناسی با مطالعه بر روی شباهت‌های انسان به ارائه مدل‌های کلی و مشخصی بر روی شخصیت افراد، می‌پردازد و کمک می‌کند تا فرد به شناخت خود نزدیک‌تر شود. در عین اینکه با شناخت شخصیت‌های گوناگون، می‌تواند با خلیقات اطرافیان هم آشنا شود و بهترین نحوه تعامل را بیابد. از نظر یونگ هر مردی در درون خود تصویری ازلی از یک زن ویژه و خاص دارد که صورتی نمادین از همه تجربیات و احساساتی است که نسل‌های گذشته با زنان داشته‌اند. از نظر یونگ مادینه روان زنده و مایه زندگی است و در رویاها، افسانه‌ها و اشعار به شکل مادر یا معشوق متجلی می‌شود. در قبایل بدوی نیز، گاهی مردان لباس زنانه بر تن می‌کردند تا بتوانند به سرزمین ارواح یا به عبارتی ضمیر ناخودآگاه ورود کنند زیرا، این کار با نگرش به آنیمای درونشان امکان‌پذیر می‌شد. از آنجا که شخصیت مادر بر شکل‌گیری آنیما موثر است، چنانچه مرد به علت فوت یا سردی عاطفی مادر و یا دلایلی دیگر نتواند ارتباط عاطفی درستی با مادر خویش برقرار کند، آنیما کارکرد منفی خود را نشان می‌دهد. در این شرایط مرد احساس ناتوانی کرده و از زندگی خود لذت نمی‌برد. نظریه کهن الگوها یا آرکی تایپ‌های شخصیتی بر اساس تئوری‌های کارل گوستاو یونگ روانشناس و متفکر سوئیسی شکل گرفته است. یونگ که مطالعات خود را بیشتر در بخش ناخودآگاه ذهن متمرکز کرده بود، برای آن دو گونه‌مشی در نظر گرفت: ناخودآگاه فردی و ناخودآگاه جمعی. ناخودآگاه جمعی میراثی است از دوره‌های نخستین زندگی بشر که در حافظه تاریخی انسان‌ها ثبت شده است و همه مردم در آن سهیم هستند. یونگ پس از پرداختن به ناخودآگاه جمعی، نظریه آرکی تایپ‌ها یا کهن الگوها را به منظور روشن کردن اجزای شخصیت ارائه داد. به عقیده او آرکی تایپ، افکار غریزی و مادرزادی و تمایل به رفتارهایی است که انسان‌ها بر طبق الگوهای از پیش تعیین شده انجام می‌دهند. به عبارت دیگر، آرکی تایپ تصاویر و رسوباتی است که بر اثر تجربه‌های مکرر پدران باستانی به ناخودآگاه بشر راه یافته است. آن بخش از رفتارهایی که اجداد اولیه با تکرار آنها باعث شده‌اند که اکنون آن رفتارها به صورت غریزی در همه انسانها فارغ از رنگ و نژاد بروز کنند. در واقع آرکی تایپ یا کهن الگو محتویات ناخودآگاه جمعی است که در همه انسانها مشابه است. زیر آگاهی، سطح بسیار بزرگ تری وجود دارد که در آن خاطرات، احساسات و رفتارهای فردی فراموش شده یا سرکوب شده وجود دارد که یونگ آن را ناخودآگاه فردی می‌داند. در زیر ناخودآگاه فردی دریای ژرف ناخودآگاه جمعی وجود دارد، دریایی بسیار بزرگ و باستانی که سرشار از همه تصاویر و رفتارهایی است که در طول تاریخ، بارها و بارها تکرار شده‌اند. این تاریخ تنها شامل انسانها نمی‌شود، بلکه شامل خود زندگی است. همانطور که یونگ می‌گوید: هر چقدر بیشتر وارد عمق روان شوی، بستر گسترده‌تر می‌شود. یونگ به تکراری و عمومی بودن شخصیت‌ها و رویدادهای زندگی در انسانها پی برد. وی به این نتیجه رسید که افسانه‌های تاریخی که در فرهنگ‌های مختلف وجود دارند با روش‌های نمادین تجربیات درونی مردم را به نسل‌های بعد انتقال می‌دهند و این داستان‌ها که به کرات در هنر و ادبیات نقاط مختلف جهان مطرح شده‌اند، ساختار زندگی را شکل می‌بخشند. شاد بودن سفارش برای همه است. همان‌سان که با آشناسدن با علم بهداشت، سلامت خود را تضمین می‌کنید، و با دانستن کهن الگوها، از پیدایش خویشتن خویش باخبر می‌شوید؛ با دانش روانشناسی نیز، می‌توانید بر دانایی و قوه فهم خود بیفزایید. از آنجا که روانشناسی موضوعی هم کاربردی و هم تئوریک است، از آن می‌توان به طرق مختلف استفاده کرد.

در همین ابتدا گفته شود که روانشناسی فقط برای دانش آموزان، دانشجویان و درمانگران نیست. در روانشناسی برای بالا نگه داشتن سطح علاقه، با عناصر جدیدی آشنایی پیدا می شود. روانشناسی، همانند علم سلامت، برای جلوگیری از خستگی و یکنواختی، تکرار و تناوب کار را تغییر لازم را آموزش می دهد. با آموختن این دانش، چیزهای جدیدی یاد گرفته می شود، که بر اساس دانش کنونی شکل پیدا می کند. این علم، یاد می دهد، اهداف مشخصی برای خود تعیین کنید که مرتب با آن ها در ارتباط می شوید. آموختن، چگونه برای کاری که خوب انجام می دهید، به خودتان پاداش دهید، و بعد بتوانید مهارت های رهبریتان را ارتقاء ببخشید؛ یعنی اجازه می دهید همه کسانی با شما ارتباط دارند، نظراتشان را ابراز کنند. با فراگیری علم روانشناسی، ارتباط عمومیتان را قوی تر می کنید. یاد می گیرید دیگران را بهتر درک کنید، و واکنش های احساسی خود را به دقت بیشتری ارزیابی می کنید؛ آن وقت تصمیمات درست تری اتخاذ می کنید؛ یعنی دیدگاه منطقی، احساسی، شهودی، خلاقانه و دیدگاه مثبت گرا و منفی گرا، هر یک جای خود را پیدا می کنند. با دانش بهداشت و اساطیر شناسی، که از کهن الگوها و شخصیت شناسی آرکی تایپ ها، بحث می کنند، و روایت دیر و دراز دارند، حافظه تقویت می شود، و این سبب می گردد از انحراف حواس جلوگیری شود. با آشناسدن با تجربه ها و داده های متفکران و مصلحان روانشناسی، و کدهایی که نشان استاندارد سبب سلامت را بر دوش می کشند و در قاب و قالب دید و ذهن جایگیر می شوند، می توانید، تصمیمات مالی هوشمندانه تری اتخاذ کنید، زیرا، وقت تلف نمی کنید؛ و این عمل بر پس انداز کردن در امور به همه کمک می کند. دانش آموزانی و دانشجویانی که روانشناسی مطالعه می کنند، متوجه می شوند که در درس خواندن به تقویت حافظه شان کمک می شود، و بازده کارشان بیشتر می گردد. روانشناسی می تواند ابزار مفیدی برای تقویت سلامت عمومی باشد. از راه های تقویت ورزش و تغذیه سالم تر گرفته تا درمان افسردگی، زمینه روانشناسی سلامت استراتژی های بسیار مفیدی ارائه می دهد که به کمک بشر امروز آمده است، و می گوید: چگونه، می شود، سالم تر و شادتر زندگی کرد. تحقیقات آزمایشگاهی کارگاه های روانشناسی، نشان داده است که هم نور خورشید و هم نور مصنوعی می توانند، علائم اختلالات فصلی را کاهش دهند. همین طور، تحقیقات نشان داده است که ورزش درمانی بسیار موثر برای افسردگی و همچنین اختلالات ذهنی است؛ و باز، تحقیقات نشان داده است که کمک به دیگران برای درک خطرهای رفتارهای ناسالم، به انتخاب های سالمتری می انجامد. پس، آشنایی با کهن الگوها و آموختن روانشناسی مفید است.

کاین کیمیای هستی قارون کند، گدا را

هنگام تنگدستی، در عیش کوش و مستی

متن

کهن الگوی باستانی آرس، زئوس (یکی جنگ و دگر قدرت)

آرس، خدای جنگ است و از آن جهت که خردستیز و بیش از حد هیجانی و احساسی است کمترین احترام را بین یونانیان دارد. او در یونان باستان نمادی از طمع به خونریزی و جنگ است، ولی، در بین رومیان بسیار ارج داشته و دارای اهمیت بالایی است. آرس نماد پرخاشگری است و نیرو محرکه بشر در طول تاریخ بوده است که هنوز هم تمدن نتوانسته آن را چندان متعادل کند. خدای ستیزه و عاشقی شوریده که قدرت بدنی مردانه و واکنش های آنی و بدون دوراندیشی را نمایش می دهد. کهن الگوی آرس به هیجانات و واکنش های عاطفی مربوط می شود.

پرخاشگری هایی که بدون اندیشیدن به عواقب آن از فرد سر می زند، تصویری از این کهن الگوست. آرس بی آنکه فکر کند وارد دعوا با دیگران شده و از جنجال و ویرانی لذت می برد. او بیشتر از اینکه در ذهنش باشد در بدنش است و بدن و عواطف او هستند که او را هدایت می کنند. جسمانی بودن و داشتن عواطف لحظه ای، از او یک مرد عاشق پیشه و شهوانی می سازد. کهن الگوی آرس پیش از عمل فکر نمی کند و همین می تواند برایش دردسرساز باشد. با اعتماد به نفس، هیجانی و گستاخ است. مرد آرسی خیلی زود از کوره در می رود و اگر چیزی باعث عصبانیتش شود، فریاد زده و وارد درگیری فیزیکی می شود. هنگام درگیری جایگاه و شخصیت طرف مقابل برایش اهمیتی ندارد. آرس شخصیت کینه توزی ندارد و اگر بخواهد انتقام بگیرد زمان زیادی منتظر نمی ماند. اغلب آرسی ها، بدنی نیرومند دارند و به هیکل و قوای جسمانی خود خیلی اهمیت می دهند؛ بسیار پر انرژی هستند. انجام ورزش های خطرناک و هیجانی نیز، احساس خوبی به آن ها می دهد. کارهای ریسکی، نمایشی و بدلکاری را دوست دارند. مهیج و گاهی خطرناک رانندگی می کنند. در رانندگی مهارت بالایی دارند و بیشتر عاشق اتومبیل هستند. رقص را دوست دارند. از غذا خوردن لذت می برند. پول های خود را نسنجیده خرج می کنند. رفیق باز و لوطی هستند و دوستان زیادی دارند. امداد رسان هستند و در زمانی که اتفاق رخ می دهد برای نجات دیگران اقدام می کنند. مرد آرسی دوست دارد معرفت خود را به دوستانش نشان دهد و هر کاری بتواند برای دوستانش انجام می دهد؛ اهل شرط بندی کردن و کل کل است. آرسی ها، کارکردن به شکل گروهی را دوست دارند. خودابراز هستند و احساسات و عواطف خود را نیز، به شکل آبی ابراز می کنند. آرسی ها، به شدت در روابط عاطفی درگیر می شوند. مردان متأثر از کهن الگوی آرس با اینکه پدران خوبی هستند، ولی، گاهی ممکن است همسر و فرزندان خود را ناراحت کرده و خیلی زود هم پشیمان شوند!

این سخن چون نقش و معنی همچو جان

این سخن چون پوست و معنی مغز دان

اصطلاح کودکی که از دیوار راست بالا می رود، کاملاً با کودک پر انرژی و پر جنب و جوش آرسی مطابقت دارد. خوش خوراک است، ولی هر چه می خورد را می سوزاند. با همسالان خود زیاد دعوا و کتک کاری کرده و از اینکه در یک دعوای تن به تن پیروز شود، احساس غرور می کند. اگر والدین سختگیر و سلطه جویی داشته باشد احتمالاً زیاد تنبیه می شود. پدر و مادر کودک آرسی باید به او برای تخلیه انرژی شان فضا بدهند و در عین حال با ایجاد حد و مرزهایی نظم و قانون را به او بیاموزند. باید در مقابل واکنش های احساسی و لحظه ای کودکشان صبور باشند. کودکی خوب می تواند به یک آرسی کمک کند تا در بزرگسالی جنبه عشقورزی او تقویت شود. تغییرات هورمونی، هیجانات، پرخاشگری و اشتیاق جنسی او را تقویت می کند. او احساساتش را بروز داده و بدون فکر عمل می کند. زیاد تحت تاثیر دوستانش قرار می گیرد. خیلی خوب است اگر بتوانید او را به سمت ورزش های رقابتی مثل فوتبال و بسکتبال هدایت کنید تا انرژی خود را تخلیه کرده و از رفتارهای خشونت آمیزش کم شود. دوستان ناباب و محیط نامناسب می تواند او را به سمت پیوستن به گروه های بزهکاری بکشاند. او بیش از درس به ورزش علاقه مند است. رابطه اش با همکلاسی ها به شکلی است که اغلب در درگیری ها نقش سپر بلا را بازی می کند تا حدی که ممکن است این الگو در دوران بعد از مدرسه نیز ادامه پیدا کند. احتمال اینکه ترک تحصیل کند زیاد است. به ریاضی علاقه ندارد و بیشتر در رشته هایی موفق است که به دقت زیادی احتیاج نداشته باشد. مشاغلی که نیاز به فعالیت بدنی داشته باشند و در عین حال کمی ریسکی و پرخطر باشند،

کارهای مورد علاقه مردان آرسی است. کارهایی که نیاز به برنامه ریزی داشته و اهداف بلند مدت دارد برای آنان مناسب نیست. آرسی زود به زود کار خود را عوض می کند و از آنجا که به سادگی نمی تواند خشم خود را کنترل کند، خیلی احتمال دارد که از محل کار خود اخراج شود. سلسله مراتب موجود در شرکتها را نمی پسندد و اگر خودش مدیر باشد با کارمندان و زیردستانش دوست می شود. اگر برای کمک به دیگران کاری از دستشان بر بیاید انجام می دهد. ممکن است وارد ارتش و یا وارد شغل های ریسکی مثل کارهای مرتبط با شرکت های نفتی شود. او در کارهای امدادی مثل آتش نشانی و گروه های نجات نیز موفق است.

آتش آن نیست که از شعله او خندد شمع آتش آن است که در خرمن پروانه زدند

مرد آرسی در میانسالی احساس خوبی خواهد داشت، اگر در یک خانواده اهل کار بزرگ شده باشد، اما یک خانواده جاه طلب می تواند در میانسالی به او حس حقارت بدهد. مردان آرسی در مقایسه با سایر کهن الگوها بیشتر احتمال دارد که به دلایلی مثل زد و خورد، تصادف یا حضور در جنگ به دوران پیری نرسند. مردان آرسی رفقای با مرامی هستند که دوست دارند زمان زیادی را با دوستان مردشان بگذرانند و در این زمان به بازی و ورزش بپردازند. او با کمال میل به کمک دوستانش می شتابد و اگر توسط دوستانش طرد شود، بسیار آزرده خواهد شد. مرد متأثر از کهن الگوی آرس در نگاه اول برای زنان جذاب به نظر می رسد، اما کمی که بیشتر با او آشنا شوند، رفتارهای پرخاشگرانه اش باعث دوری زنان از او می شود. این مردان نسبت به زنان حتی کسانی که نسبتی با ایشان ندارند، غیرتی هستند و به شدت با مزاحمین نوامیس برخورد می کنند. آنان دوست دارند که از زنان حمایت کنند. او برنامه خاصی برای ازدواج ندارد. اگر پیش بیاید ازدواج می کند و خیلی زود هم بچه دار می شود. کلا به آینده و پیامد کارهایش چندان فکر نمی کند. در افسانه های یونان باستان آمده است که آرس با آفرودیت ازدواج می کند. در واقع آفرودیت مناسب ترین زن برای آرس است، زیرا، احساسی و پرشور بوده و در لحظه زندگی می کند؛ بنابراین به خوبی یکدیگر را درک می کنند. رابطه این دو کهن الگو احتمالاً پر از دعا و آشتی خواهد بود. زنانی که به دنبال ثروت، موقعیت اجتماعی یا امنیت و ثبات در رابطه هستند جفت های خوبی برای مرد آرسی نیستند. او بیشتر از اینکه یک همسر قابل اتکا و قابل اعتماد باشد، یک عاشق و یک رفیق است. او حس بدی به خود دارد و نمی تواند مطابق انتظارات دیگران و مسئولانه رفتار کند. در عین حال رفتار صمیمانه ای با همسرش دارد و از خوشحال کردن او خوشحال می شود. آرسی اگر با سلامت روان بزرگ شده باشد در مقابل همسر خود بعد عاشقانه خود را ابراز می کند، در غیر این صورت مردی خواهد بود که ممکن است علیه همسرش دست به خشونت فیزیکی بزند. مرد آرسی اغلب بدون برنامه ریزی بچه دار می شود. او در زندگی فرزنداناش حضور قوی دارد مگر اینکه به طور کلی از زندگی خانوادگی خود حمایت مالی و احساسی نکند. او می تواند حس پدر بودن را به فرزندان خود به خوبی منتقل کند و رفتارش با آنها مثل دوست و رفیق است. اگر از لحاظ مالی برایش مقدور باشد برای فرزنداناش همه چیز تهیه می کند.

بی مهر رخت روز مرا نور نماندست وز عمر مرا جز شب دیجور نماندست

در کهن الگوی زئوس، او نمادی از خدای خدایان یونان باستان است که مظهر قدرت است. شخصیت زئوسی مقتدر و فرمانرواست و با سرش زندگی می کند نه با قلبش. زئوس خدای خدایان و یکی از نمادهای حکومت بر دنیاست.

او خدای آسمان، باران و زاینده ابرهاست. برای انسان‌ها روشنایی و آگاهی می‌آورد، ولی در درون، اسیر قوانین خود و دشمن نیروی زندگی است. زئوس اولین خدای یونانی است که فرزندان‌ش به او اعتماد داشته و نسبت به آن‌ها حامی و بخشنده است. از آنجا که خدای باران است، نیازهای موجودات در حال رشد را فراهم می‌کند و در عین حال می‌تواند اراده اش را بر دیگران تحمیل کند. در یونان باستان هیچ شخصیتی همچون زئوس برای قدرت، حاکمیت و مدیریت تخصص ندارد. زئوس در واقع سبکی از زندگی است که در روان همه آدمیان وجود دارد. کهن الگوی زئوس بر هرچه که بخواهد تمرکز کرده و آن را به دست می‌آورد؛ برای این کار تنها به زور متوسل نمی‌شود، بلکه گاهی کوتاه می‌آید و مهر خود را بر خشمش نشان می‌دهد. او برای به دست آوردن آنچه که می‌خواهد شخصیتی خلاق دارد و زندگی اش سرشار از ایده‌هایی است که برای به دست آوردن خواسته‌هایش به کار می‌برد. زئوس کهن الگوی پادشاه است. به دنبال ریاست، قدرت و اقتدار است، چه در خانواده و چه در جامعه. خطرات را برای رسیدن به اهداف خود می‌پذیرد. توقع دارد فرزندان‌ش نیز مطیعش بوده و از ایده‌آل‌های او پیروی کنند. از دیگر مشخصات زئوس می‌توان به قاطعیت و سرعت عمل اشاره کرد که به خوبی در نمادهایش یعنی رعد و برق و عقاب نشان داده می‌شود. او مانند عقاب از دور بر شکار و هدفش متمرکز شده و به سوی آن می‌آید. رعد و برق نیز، قدرت از راه دور او را نشان می‌دهد. او در عین حال که کلی نگر است، به خوبی جزئیات را نیز، در نظر می‌گیرد. کهن الگوی زئوس به خوبی می‌تواند افراد را با هم متحد کند. این کهن الگو را می‌توان فرمانروای بزرگان تصور کرد که به راحتی با مردان قدرتمند دیگر همکاری می‌کند. زئوس زن‌باز است و از طریق ازدواج‌هایش نیز، به دنبال ساختن متحدین است.

در موضعی که تخت سلیمان بود به باد

بادت به دست باشد، اگر دل نهی به هیچ

مردانی که در زندگی اختیار همه چیز را به دست می‌گیرند و مقتدر و فرمانروا هستند، ویژگی‌های زئوسی دارند، خصوصیتی که بیشتر در مدیران، رهبران و حاکمان دیده می‌شود. کهن الگوی زئوس، نیز، مانند آرکی تایپ آرس، چندان در یونان باستان طرفدارانی نداشته است، و فقط جنبه قدرت و سختگیری زئوس، سبب می‌شده است، دیگران از او پیروی کنند. از آنجا که قدرت زور و فشار بی‌جا، تاثیر بدی بر روحیه و روان افراد می‌گذارد و آنان را از سازگاری با جامعه و حاکمان آن دور می‌سازد، جایی برای طرفداری از زئوسی‌ها چندان، بسان دیگر آرکی تایپ‌ها باز نمی‌شود، مگر کسانی دنبال قدرت فیزیکی، بیش از تفکر منطقی می‌باشند. زئوس تایپ‌ها جدی و منطقی بوده و از احساسات خود جدا هستند. آنان به پول و قدرت اهمیت زیادی می‌دهند. مردانی قوی و با نفوذند و تصمیم‌های قدرت طلبانه می‌گیرند. ذهن و عقلشان به خوبی کار کرده و خود را درگیر غرایز و احساسات‌شان نمی‌کنند. کهن الگوی زئوس فرد را سلطه‌جو می‌کند. آن‌ها همیشه سعی دارند اراده خود را بر دیگران تحمیل کرده و معتقدند، همه باید از آنان پیروی کنند. اهمیت چندان برای روابط عاطفی خود قائل نیستند و خود را از مسائل احساسی دور نگه می‌دارند. از نظر زئوس تایپ‌ها، افراد احساسی ضعیف هستند و نمی‌توان به موفقیت آنان امیدوار بود. توانایی تصمیم‌گیری بالا و اراده قوی دارند. اگر اطمینان حاصل کنند که به هدفی که در نظر دارند نمی‌رسند، سریع تصمیم گرفته و هدف خود را تغییر می‌دهند. در یک جمع یا خانواده حرف آخر را یک زئوسی می‌زند. فردی متأثر از کهن الگوی زئوس، نگاهش به دیگران از بالا به پایین است. در جامعه به طور رسمی و سنگین لباس می‌پوشند و مرتب و منظم هستند. از لحاظ بدنی قوی بوده و بر بدن خود مسلط هستند. پیشرفت آنان باعث پیشرفت زیردستان نیز، می‌شود.

در واقع به اطرافیان خود برای رشد و ترقی کمک می‌کنند. دیگران و استعدادهایشان را به خوبی شناخته و می‌دانند چه کسی در چه کاری موفق خواهد شد. اگر همراهانش او را تنها بگذارند باز هم می‌تواند به تنهایی به راهش ادامه داده و به موفقیت برسد. از نظر دیگران فردی باتجربه و عمیق است. مسائل را از دور و با صرف کمترین انرژی کنترل کرده و خود را از نزدیک در مسائل دخیل نمی‌کند. انسان هایی با اعتماد به نفس، لایق و با درایت هستند. حافظه بسیار خوبی دارند که از توجه آنها به مسائل و اشرافشان بر اتفاقات ناشی می‌شود. زئوسی ها، خودرای بوده و چندان اهمیتی به عدالت و رعایت انصاف نمی‌دهند. مردانی که برای رسیدن به ثروت و قدرت ریسک می‌کنند و به دنبال انجام کارهای غیرممکن هستند، ولی در درک احساسات و عواطف توانایی چندانی ندارند، تحت تاثیر انرژی کهن الگوی زئوس قرار دارند. زئوس از همان کودکی در بازی ها رهبر گروه است و با قاطعیت نه می‌گوید. خلاق است و مدت های طولانی می‌تواند با اسباب بازی های خود سرگرم باشد، ولی، از کتاب خواندن یا فکر کردن خوشش نمی‌آید. در بازی‌ها بیشتر نقش مردان و رهبرها را به عهده می‌گیرد. او نظرات خود را مطرح کرده و مشکل است که بتوان نظر او را تغییر داد یا مانعش شد تا آنچه را که می‌خواهد به دست بیاورد. در خانواده کودک زئوسی، اغلب فرزندسالاری است و اوست که حرف آخر را می‌زند. البته، نقش حاکمیت پدر یا مادر را نیز، به خوبی درک کرده و می‌پذیرد. یک پدر فرمانروا و یک مادر ضعیف می‌تواند کودک زئوسی را به فردی ظالم تبدیل کند که همیشه طرف قوی‌تر بوده و به دنبال تسلط بر ضعیفان است. نوجوان زئوسی بیشتر به شکلی رفتار می‌کند که نشان دهد رئیس است، حتی، در برابر مردان مستبد بزرگتر از خودش! او دوست ندارد زیر دست باشد، ولی، با زیرکی تشخیص می‌دهد که چه زمانی نباید با قدرت دربیفتد. او واقع بین و برونگر است و به جای خیالبافی عمل می‌کند. زئوسی ها در دوران تحصیل نیز، عملگرا بوده و حتی، اگر چندان باهوش نباشند به خوبی توانایی ها و امکانات بالقوه را شناسایی می‌کنند. آن‌ها به دنبال کسب مهارت های خاص هستند و در مورد کارهایی فکر می‌کنند که در آینده بتوانند به خوبی در آن‌ها به قدرت برسند. رشته های پول‌ساز و کاربردی را برای ادامه تحصیل انتخاب می‌کنند. یک زئوس تایپ در کار سخت‌کوش و کنجکاو است و فرصت‌ها را از دست نمی‌دهد. زئوسی مسائل عاطفی را در کار دخیل نمی‌کند. به دنبال ثروت رفتن، ذات یک زئوسی است. او همواره به دنبال فرصت است تا پله های ترقی را طی کند و وقتی مدیرانش موفقیت های کاری او را نبینند، شاکی می‌شود. ترجیح می‌دهد خودش مدیر خودش باشد و برای خودش کار کند. زئوسی‌ها در هر کار به جایگاه بالا دست پیدا می‌کنند، چه به عنوان مدیر دولتی یا حتی، سردسته تبهکاران. آنان ابایی ندارند از اینکه کسی را اخراج کرده یا تنبیه کنند؛ البته، این کار را بیشتر به شکل غیر مستقیم انجام می‌دهند. زئوسی در میانسالی احساس رضایت می‌کند؛ اگر به اهدافی که برای خود تعیین کرده بود، رسیده باشد. میانسالی برای زئوس تایپ‌ها می‌تواند زمان بحران های احساسی باشد. احساساتی که سال‌ها نادیده گرفته و سرکوب کرده بود، در این زمان خود را نشان داده و روابطی که با همسر و فرزندانش به خوبی شکل نگرفته بود، اکنون برایش بحران‌زاست. ممکن است همسرش او را ترک کرده باشد و فرزندانش برایش دردسر ایجاد کنند. لازم دارد تا بیش از قبل به غرایز و احساساتش بها داده و کمتر پیرو منطقش باشد. میانسالی می‌تواند این سوال را برایش ایجاد کند که؛ آیا ارزشش را داشت؟ ولی، یک زئوسی وقتی پیر هم می‌شود باز تمایل دارد تا دیگران را کنترل کرده و اراده خود را تحمیل کند، اما دیگر قادر نیست قدرت گذشته خود را حفظ کند. برخی زئوسی‌ها در پیری برای رقابت با پسرانشان سعی می‌کنند قدرت خود در کنترل آن‌ها را در نوشتن وصیت‌نامه نشان دهند.

مردان دور و بر زئوس تایپ‌ها یا متحد او هستند یا رقیب او و البته، به خوبی می‌دانند ممکن است روزی رقیبش به متحدش و متحدش به رقیبش تبدیل شود. سایر مردان برای او مهره‌های شطرنج هستند که از آن‌ها برای رسیدن به اهدافش استفاده می‌کند. او آن‌ها را کنترل کرده یا اگر لازم باشد قربانی می‌کند. احساس همدردی نمی‌کند و همین نشان می‌دهد از لحاظ روانشناسی فردی رشد نکرده است. آن‌ها در مذاکره کردن توانمند هستند و ارتباط با همجنسان قدرتمند و مشهور را دوست دارند. یکی از ویژگی‌های کهن الگوی زئوس زن دوست بودن و حتی گاهی هرزه‌گری است. او در رابطه با زنان اهمیت چندانی به مسائل احساسی و عاطفی نمی‌دهد، ولی، برای به دست آوردن یک زن، خود را به هر شکلی در می‌آورد. مرد زئوسی در بیان عواطفش ضعف دارد. او تنها در صورتی عاشق می‌شود که کهن الگوهای دیگر را در خود پرورش دهد، اما از لحاظ جنسی فعال است. او از قدرت و ثروتش برای جذب زنان استفاده می‌کند و با زنان از موضع قدرت برخورد می‌کند. توقع دارد زنان فرمانبردار او باشند و گاهی نیز خشن می‌شود. با این حال به شدت برای مادر خود احترام قائل بوده و معتقد است مادرش و زنان دیگری که در کودکی در کنارش بوده اند نقش مهمی در تربیت و رشد او داشته و در رسیدنش به جایگاهی که اکنون است، نقش تعیین‌کننده داشته‌اند. تشکیل خانواده و ازدواج یکی از هرم‌های قدرت مردان زئوسی است. آنان ازدواج می‌کنند و بچه‌دار می‌شوند تا قلمرو خود را گسترش دهند. آن‌ها از همسر خود انتظار دارند تا خانه را اداره کرده و آن‌ها را در مسائل مرتبط با خانه درگیر نکنند. در عین حال خود را رئیس خانواده دانسته و اعضای خانواده را کنترل می‌کنند. زئوسی، نیازهای همسر و فرزندان خود را برطرف کرده و بهترین امکانات را برای آن‌ها فراهم می‌کند، اما همیشه شرط و شروطی دارد. مردان زئوسی با زنانی ازدواج می‌کنند که حداقل با هم همطراز بوده یا خانواده‌ای بانفوذ داشته باشند. از آنجا که خدای زئوس زنان بسیاری داشت، مردان زئوسی نیز ممکن است بیش از یک همسر داشته باشند و البته سعی می‌کنند با آن‌ها به مساوات رفتار کنند! آنان ازدواج را نیز، پله‌ای برای ترقی خود می‌دانند و جذب زنانی می‌شوند که به جاه‌طلبی‌های آنان کمک کنند. رابطه عاطفی زیادی با همسرشان برقرار نکرده و توجه کافی به او نمی‌کنند. بیشتر انرژی آن‌ها صرف کارشان می‌شود. زئوس نماد پدرسالاری است. او بچه‌دار می‌شود تا یک خاندان و سلسله تشکیل بدهد. پدری مقتدر و در عین حال دلسوز است. گاهی بسیار خشمگین و بی‌رحم و گاهی به شکلی مادرانه مهربان و حامی است. وسایل پیشرفت فرزندانش را مهیا می‌کند، ولی، می‌خواهد راهی را بروند که او برایشان در نظر دارد. فرزند نمونه باید به او احترام گذاشته و مطابق خواسته او عمل کند. او نمی‌تواند فرزندانش را به خوبی درک کرده و خیلی مواقع بین آن‌ها تبعیض قائل می‌شود.

پیش‌سیمرغ آن کسی اکسر یافت

کو زبان جمله مرغان را شناخت

جنبه‌های منفی شخصیت آرکی تایپ آرس و زئوس

افراد متأثر از کهن الگوی آرس به خاطر ویژگی‌های شخصیتی که دارند هم در کودکی و هم در نوجوانی و جوانی مشکلات زیادی را تجربه می‌کنند و خیلی احتمال دارد که تحقیر شده یا از آن‌ها سوء استفاده شود. همین می‌تواند باعث شود که در بزرگسالی خشم نهفته کودک درونشان را نسبت به دیگران ابراز کنند. انرژی این کهن الگو از آنان لات‌های خیابانی می‌سازد که خیلی سریع درگیر دعوا می‌شوند.

فرد پیرو تیپ شخصیت زئوسی که دوستانش او را به انجام کارهای شجاعانه ترغیب می‌کنند، ممکن است در بزرگسالی هم این الگوی سپر بلا و مظنون بودن را ادامه دهد. حس آینده نگری در او وجود ندارد و نمی‌تواند با قوانین و مقررات کنار بیاید. نمی‌تواند همسر مسئولیت پذیری باشد. او بیش از اندازه تایید طلب است. بدون فکر عمل کرده و تصمیمات لحظه ای می‌گیرد. به مسائل مالی بی توجه است و حتی ممکن است خواسته های خود و خانواده اش را فدای رفقاییش کند.

ره دراز است و مرا عمر بغایت کوتاه

گر به منزلگه وصلت نرسم، معذورم

لازم است مردان آرسی به محرک های اطرافشان آگاهانه واکنش نشان دهند. پسر آرسی باید از نوجوانی خویشتن داری و صبر را بیاموزد. مرد آرسی باید کهن الگوی هرمس را بیدار کند تا بتواند به جای درگیری فیزیکی گفتگو کند. پرورش کهن الگوی آپولو نیز، به او کمک می‌کند تا تفکر منطقی و استفاده از هوش و اراده در او تقویت شود. باید بیاموزد که قبل از عمل فکر کند و سپس اقدام نماید. می‌تواند از کهن الگوی آتنا برای رفتار منطقی و دیدن نتیجه عمل قبل از اقدام کمک بگیرد. یک آرسی اگر در گذشته آزار دیده باشد، باید از دردهای کودکی خود رها شود. در این رابطه روان درمانی و روانکاو می‌تواند به کمک کند. اگر مردان کهن الگوی آرس را در خود پرورش دهند و به کمال برسانند می‌توانند از الگوی جنگ و خونریزی به یک محافظ و حامی تبدیل شوند و به خانواده خود احساس امنیت بدهند. توصیه می‌شود آرسی‌ها چند دوست آپولو داشته باشند و با آن‌ها رفت و آمد کنند. آرسی‌ها باید دلیل عدم موفقیت خود را در خودشان پیدا کرده و آن را به دیگران نسبت ندهند. آن‌ها باید از رفاقت هایشان به اهداف قابل قبولی برسند نه اینکه صرفاً وقت تلف کنند. کهن الگوی آرس قدرت یادگیری و روابط اجتماعی بالایی دارد؛ بنابراین پرورش آن به عنوان بخشی از شخصیت مردانه می‌تواند وجود خلا در این زمینه را پر کند. برای تقویت و رشد کهن الگوی آرس، ورزش های هوازی و پر جنب و جوش که موجب تعرق زیاد می‌شوند، مفید است. شرکت در کارهای گروهی، که منجر به یافتن رفیق و دوست می‌شود، سهم بسزایی در تقویت این کهن الگو دارد. با دوستان خود به گردش های دسته جمعب و تفریحی رفتن که سبب، معرفت در رفاقت می‌شود، جدی گرفته شود، و برای دوستان خوب و باوفا بیشتر مایه گذاشته شود. خوب است افراد پیرو تیپ شخصیتی کهن الگوی آرسی، بیشتر بداهه رفتار کنند و خیلی در مورد کاری که می‌خواهند انجام دهند فکر نکنند. لازم است ارتباط جسمانی و بدنی با دیگران را بیشتر کنند و کوشش کنند، کارهای پر خطر و هیجان انگیز را تجربه کنند.

عشق است داو اول، بر نقد جان توان زد

اهل نظر دو عالم در یک نظر ببازند

زئوسی‌ها، که در حوزه مدیریت و قدرت، همه کوشش خود را به کار می‌گیرند، باید توجه کنند که راه موفقیت و راه هایی که برای رسیدن به آن هدف در آن غرق شده اند و دیگر ابعاد زندگی را رها کرده اند، به جنبه های منفی روانی و شخصیتی آنان لطمه نزنند. زئوسی احساسات خود را نادیده می‌گیرد و این می‌تواند موجب مشکلات روانی در او شود. از نظر زئوس تایپ ها همدردی با دیگران و اهمیت دادن به عواطف مختص انسان‌های ضعیف است. کسی که نتواند از طریق احساساتش با دیگران ارتباط برقرار کند، رشدنا یافته و ناپخته است.

کهن الگوی زئوس می‌گوید اگر قدرت داشته باشی پس حق با توست؛ به قدرت رسیدن چنین فردی حتما فساد به دنبال خواهد داشت. زئوسی‌ها، خود را فراتر از قانون دانسته و روز به روز نسبت به اطرافیانشان شکاک‌تر خواهند شد. زئوسی مغرور است و همین می‌تواند مانع دیدن حقیقت در نگاه و نگرش او شود. دمتر می‌تواند فریاد خود را در حلقه ویژگی‌های زئوس بیپچد و زمینه را برای فشار بر او چنان وارد کند، که او حاضر شود، بیش از گاهی، به سخنان او گوش دهد و بدون مشورت از زندگی خصوصی سوء استفاده نکند، و دیده بانی تیزبین باشد و فریاد برآورد و بیان کند:

تا بنگری که روشنی گهر از کجاست

بر قطره سرشک یتیمان نظاره کن

ولی، می‌داند اگر زئوس، پدری سازگار برای پرسفونه نبوده است، خودش نیز، چندان التفات و دلسوزی به کار نگرفته است که زئوس بتواند در خفا، دخترش را در پیمانی نابرابر به هادس بسپارد. زئوسی‌ها خواسته‌های دیگران را برای اهداف خودشان قربانی می‌کنند. عدم بلوغ احساسی زئوس موجب می‌شود همسرش از صمیمیت با او ناامید شود. به ویژه، زنان هرای از سردی رابطه شان بسیار آسیب دیده و احساس می‌کنند از نظر عاطفی طرد شده‌اند. کسانی که قربانی زورگویی زئوس شده باشند، احتمال دارد در آینده خودشان این ویژگی را در برابر دیگران بروز داده و یا افرادی آسیب پذیر شوند. یک زئوسی زمانی می‌تواند رشد کند که متوجه ضعف‌های خود شده و باور کند او نیز آسیب پذیر است. باید به کودک درونش آگاه شده و با آن آشتی کند. به خودشناسی بپردازد. از همه افراد انتظار نداشته باشید قوی، بلندپرواز و باهوش باشند. هنگام رقابت جویی منافع افراد ضعیف و زبردست خود را در نظر داشته باشید. بلندپروازی‌های خود را در جهتی سوق دهید که به نفع جامعه باشد. سعی کنید به قلمرو احساسات وارد شده و نیازها و عواطف دیگران را درک کنید. احتمال حمله قلبی در افراد متأثر از کهن الگوی زئوس زیاد است. باید از قله قدرت پایین بیایید تا اکسیژن کافی به قلبتان برسد. از تجربه‌های عمیق احساسی و عشق نگریند. کهن الگوی زئوس نقاط قوتی، چون توانایی بالا در مدیریت، کارآفرینی، با هدف و با اراده بودن، شناخت استعدادهای دیگران و مدیریت بحران دارد. برای رشد متعادل این آرکی تایپ توصیه‌های زیر را به کار بگیرید. خودت را به جای رئیس خانواده گذاشته و با در نظر گرفتن همه جوانب تصمیم‌گیری کن. وقتی می‌خواهی از روی احساسات یا غریزه کاری انجام دهی، تعلل کرده و سعی کن دلیل منطقی برای آن پیدا کنی و اگر دلیلی نیافتی از انجام آن کار صرف نظر کن. نسبت به هرآنچه مربوط به توست مسئولیت پذیر باش و بهای آن را بپرداز. پیش از انجام هر کار حتی کارهای کوچک از خودت بپرس: چرا؟ چگونه؟ چه وقت؟ حل جداولی مثل سودوکو با تمرکز حواس، به بیداری زئوس کمک می‌کند. همیشه کار نکن چون دوست داری، کار کن، چون متعهد هستی. کاری را انجام بده که موجب پیشرفت کل سازمان می‌شود، حتی اگر وظیفه تو نیست. سعی کن بر اساس ذهن و منطق تصمیم‌گیری نه بر مبنای احساسات. در پایان روز اعمال خود را بازبینی کن تا ببینی چقدر بر اساس منطق و چقدر از روی قلبت تصمیم گرفته‌ای. فیلم‌هایی ببین که شخصیت اصلی آن زئوس تایپ است و با آن‌ها همذات‌پنداری کن. با افراد منطقی و زئوسی بیشتر رفت و آمد کن.

سعی کن با در نظر گرفتن جزئیات در کنار اشراف بر کلیات بر مسائل و اتفاقات اطرافت مسلط باشی. خودت را قدرتمند بدان و توانایی دیگران را نیز بپذیر. اجازه نده شرایط و رفتار اطرافیان مانع رسیدن تو به اهداف شوند.

چون صبا مجموعه گل را به آب لطف شست کج دلم خوان، گر نظر بر صفحه دفتر کنم

نتیجه گیری

کهن الگوی آرس برگرفته از خدای جنگ یونان باستان است. او بیش از حد هیجانی و احساسی عمل کرده و به جای خرد به نیروی بدنی خود متکی است. حضور قوی یک کهن الگو در یک فرد، تیپ شخصیتی خاصی ایجاد می‌کند. کهن الگوی آرس، فرمانروای جنگ که ذهن بلندپروازی دارد، با واکنش‌های آنی و ریسک‌پذیری اش اغلب مانع موفقیت او می‌شود. کهن الگوی آرس می‌تواند در زمینه کمک رسانی و امداد و نجات به کار جامعه امروز بیاید. آرس اگر تعدیل شود و به نحو درست و در شرایط مناسب خود، بروز پیدا کند نه تنها مشکل‌ساز نیست بلکه، می‌تواند به گروه‌ها شور و رونق ببخشد. ویژگی‌های جفت افسانه ای آرس، کهن الگوی آفرودیت است. تیپ شخصیتی مردان آرسی، مردانی اهل ریسک و هیجان طلب که دوستان بسیار زیادی دارند و همیشه آماده خدمت به دوستانشان هستند. این مردان به راحتی با دیگران ارتباط برقرار می‌کنند، و در بسیاری از موارد خدمت‌رسانی افراطی به دوستان و آشنایان می‌کنند. بعد هیجانی این افراد باعث می‌شود در بسیاری از مواقع عجولانه تصمیم‌گیری کنند و عجولانه قول دهند که ممکن است باعث آسیب آن‌ها شود. آن‌ها زود عصبانی می‌شوند و هنگام عصبانیت ممکن است حرفی بزنند یا کاری انجام دهند که به زیان آن‌ها باشد. این افراد توان بالایی در کارهای ورزشی و فنی مهارتی دارند. زئوسی‌ها، مردان قدرتمندی می‌باشند که در هر جایی که باشند موفق‌ترین، بانفوذترین و قدرتمندترین افراد آن صنف هستند. این مردان به صورت ذاتی قدرت مدیریت و فکر اقتصادی بسیار بالایی دارند. آن‌ها برندسازی می‌کنند، شرکت‌ها و سازمان‌های بزرگ را پایه‌ریزی می‌کنند و باعث رونق اقتصاد یک جامعه می‌شوند. این مردان قدرت فوق‌العاده‌ای برای رهبری افراد، مدیریت کلان، آینده‌نگری و استفاده از امکاناتی دارند که شاید به چشم دیگران نیاید. وجود زئوس در یک جامعه موفقیت و پیشرفت به دنبال دارد، ولی، اگر احساس کند آن جامعه منافع او را تامین نکرده و مانع پیشرفت می‌شود، سعی خواهد کرد در جای دیگری به دنبال هدفش برود. اگر نتواند اهداف مثبت را دنبال کند، ممکن است از روش‌هایی چون غارت و اختلاس بر ثروت و قدرت خود بیفزاید؛ بنابراین زئوس نیز، مانند سایر کهن الگوها زمانی موهبت محسوب می‌شود که بجا و به شکل متعادل پرورش یابد.

منابع

- بولن، جین شینودا، ۱۳۹۶، نمادهای اسطوره‌ای و روانشناسی مردان، مینو پرنیانی، انتشارات آشیان
- بولن، جین شینودا، ۱۳۹۶، نمادهای اسطوره‌ای و روانشناسی زنان، مینو پرنیانی، انتشارات آشیان
- بولن، شینودا، ۱۳۹۸، خرد خاص و جذاب بودن برای زنان در نیمه دوم عمر، مترجم حمید رطبی، ناشر بنیاد فرهنگ زندگی
- یونگ، کارل گوستاو، ۱۳۹۸، ناخودآگاه جمعی و کهن الگو، فرناز گنجی و محمد باقر اسمعیل پور، تهران: نشر جامی